

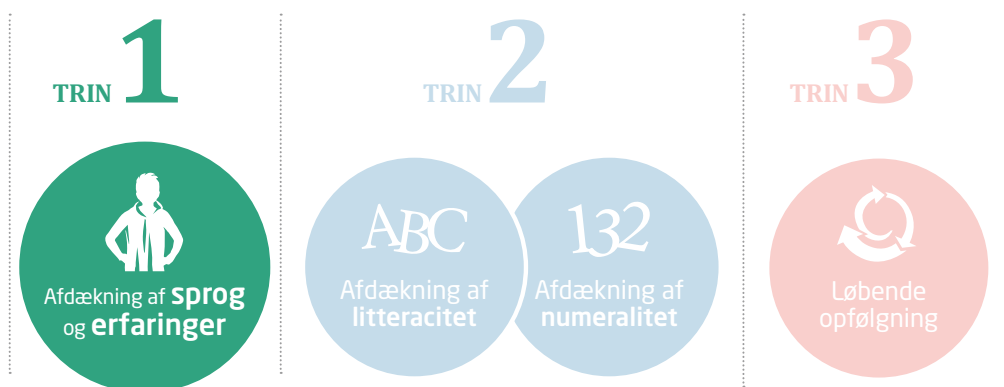

TRIN 1

Afdækning af nyankomne elevs **sprog** og **erfaringer**

Vejledning og samtaleark

Vejledning

Formålet med afdækningen af elevens sprog og erfaringer på trin 1 er todelt:

- **For det første** skal afdækningen give skolen viden om elevens sproglige kompetencer og erfaringer med at gå i skole med henblik på at placere eleven i det rette undervisningstilbud.
- **For det andet** skal afdækningen bidrage til at skabe et helhedsorienteret billede af eleven som afsæt for, at de modtagende undervisere kan tilrettelægge en undervisning, der imødekommer den enkelte elevs forudsætninger og behov.

Viden fra afdækningen af elevens sprog og erfaringer retter sig på den måde til såvel ledelse og administrativt personale som undervisere på skolen.

Hvem er målgruppen?

Materialet til afdækning af elevens sprog og erfaringer på trin 1 anvendes til nyankomne elever i grundskolen.

Samtalens ramme – hvornår, hvem og hvor lang tid tager det?

Afdækningen af elevens sprog og erfaringer bør ske hurtigst muligt, når eleven modtages i kommunen. Når samtalen afholdes tidligt i elevens forløb, får lærerne på elevens skole hurtigt et afsæt for det videre arbejde med at tilrettelægge elevens undervisning.

Samtalen kan gennemføres af den eller de lærere, som efterfølgende skal modtage eleven i undervisningen, eller centralt i kommunen, f.eks. i forbindelse med visitations-samtalen. Uanset om samtalen afholdes på skolen eller i kommunen skal medarbejderen, der afholder samtalen, have kompetencer i dansk som andetsprog (DSA).

Ved samtalen deltager eleven og evt. elevens forældre/væрге, hvis der er tale om en yngre elev. Derudover deltager en tolk, der taler elevens stærkeste sprog¹.

Samtalen er beregnet til at vare 45 minutter, men varigheden af samtalen kan variere afhængigt af den enkelte elev.

Samarbejde med tolken

Et godt samarbejde med tolken er afgørende for en god afdækning af elevens sprog og erfaringer.

Inden afdækningssamtalen er det vigtigt, at du taler med tolken om afdækningens formål og forløb og sikrer, at tolken forstår vigtigheden af, at eleven og evt. elevens forældre/væрге føler sig trygge i afdækningssamtalen.

Det kan være en god ide at sende samtalearket til tolken inden samtalen. Det er også vigtigt, at du sikrer, at tolken forstår de ord og begreber (f.eks. stærkeste sprog), der indgår i spørgsmålene i afdækningen.

¹ Elevens stærkeste sprog vil ofte, men ikke nødvendigvis, være elevens modersmål. I *Hele vejen rundt om elevens sprog og ressourcer* er der fokus på elevens stærkeste sprog, fordi det er dette sprog, afdækningen skal gennemføres på for at få et fuldt indblik i elevens baggrund og kompetencer.

Afdækningens indhold

Materialet til afdækning af elevs sprog og erfaringer består af et **samtaleark**, som danner afsæt for selve samtalen med eleven. Samtalearket er også det dokument, du skriver dine noter i og efterfølgende overleverer til de lærere, som skal modtage eleven i undervisningen (i fysisk form eller elektronisk).

Samtalearket består af fire dele med fokus på hver sit tema:

- **Del 1:** Elevs sprog
- **Del 2:** Elevs tidligere skolegang og anden undervisning og læring
- **Del 3:** Elevs erfaringer og interesser
- **Del 4:** Elevs forventninger

Hver af de fire dele i samtalearket indledes med en kort beskrivelse af formålet med den pågældende del og konkrete instruktioner til, hvordan du gennemfører afdækningen. Det kan både være instruktioner i, hvad du kan sige til eleven, inden du begynder at stille spørgsmålene samt gode råd til, hvordan du generelt kan hjælpe eleven under samtalen.

Du noterer løbende elevs svar på spørgsmålene i samtalearket.

Del 1: Elevs sprog

handler om, hvilke sprog eleven har, kender og bruger i forskellige situationer, herunder om eleven har erfaringer med at gå i skole og med at lære på et andet sprog.

Viden om elevs sprog og erfaringer med at lære sprog kan skolen bruge som en ressource i undervisningen og i elevs læring.

Del 2: Elevs tidligere skolegang

giver dig et billede af, om og i så fald hvordan eleven tidligere har gået i skole. Det handler bl.a. om at få viden om, hvilke fag eleven har haft og hvilke fag eleven godt kan lide.

Eleven får også mulighed for at fortælle om de undervisningsformer, som har præget hendes/hans tidligere skolegang og om hun/han har fået hjælp til sit skolearbejde uden for skolen.

Samtaleark

Del 4: Elevs forventninger

giver dig viden om elevs forventninger til at skulle starte i skole, bl.a. baseret på det, hun/han ved om den danske skole.

Eleven kan fortælle om det, hun/han glæder sig til og evt. er bekymret for, så skolen ved, hvad der kan være behov for at være ekstra opmærksom på, særligt i den første tid.

Del 3: Elevs erfaringer og interesser

fokuserer på elevs liv nu og tidligere, både i skolen og uden for skolen.

Eleven får mulighed for at fortælle om sine fritidsinteresser, sociale relationer og om hun/han har haft nogle særlige ansvarsområder, f.eks. i familien.

Det er også i denne del, at du afdækker elevs erfaringer med digitale redskaber såsom computer og telefon.

Gennemførelse af samtalen

Før samtalen

- Orientér dig i dokumenter med viden om eleven fra evt. tidligere afholdte samtaler (visitation, indskrivning m.fl.).
- Tag kontakt til en tolk og informér grundigt om afdækningens formål og indhold. Send gerne samtalearket til tolken på forhånd.
- Tag kontakt til eleven og elevens forældre/værges og informér om samtalen (formål, omfang, tid og sted). Spørg ind til ønsker om forældre/værges deltagelse i samtalen og afklar evt. dette endeligt med sparring fra skolens ledelse.
- Print samtalearket ud (med mindre du foretrækker at skrive direkte i arket på din tablet/computer).

Under samtalen

- Start med at byde eleven velkommen, præsenter dig selv og tolken og fortæl lidt om samtalen, I skal til at have. Sig f.eks. til eleven: Jeg/din nye skole vil gerne lære dig at kende og vil derfor gerne vide noget om, hvilke sprog du taler og om du har gået i skole før. På den måde kan vi/skolen bedre hjælpe dig, når du f.eks. skal til at lære nye fag.
- Fortæl eleven, at hun eller han gerne må stille spørgsmål undervejs og at det er frivilligt for eleven at svare på de spørgsmål, du stiller.
- Fortæl, at du bruger de papirer, du sidder med/din tablet/din computer, til at huske, hvad du skal spørge om og til at skrive ned på, hvad eleven siger.
- Hvis du oplever, at eleven føler sig presset eller utilpas, bør du holde en pause i samtalen og evt. genoptage den på et senere tidspunkt.
- Du kan stille alle elever alle spørgsmål i samtalearket, med mindre der er tale om en elev, der ikke tidligere har gået i skole eller modtaget andre former for undervisning. Disse elever skal ikke svare på alle spørgsmål under del 2. Du bør desuden løbende vurdere, hvilke spørgsmål der er relevante at stille den enkelte elev og hvilke spørgsmål du evt. allerede kender svaret på og som derfor ikke skal stilles.
- Samtalearket består af fire skemaer – et til hver af de fire dele. Skemaerne har to kolonner:
 - I den ene kolonne finder du spørgsmål til eleven. Spørgsmålene markeret med fed skrift er hovedspørgsmål, som du skal stille først. Du kan bruge de supplerende spørgsmål til at spørge nærmere ind til det, I taler om, og til at hjælpe eleven med at komme i gang med at fortælle.
 - I den anden kolonne noterer du løbende elevens svar på dine spørgsmål. Til nogle spørgsmål er der afkrydsningsfelter, men husk også at beskrive med dine egne ord, hvad eleven fortæller, og evt. hvordan eleven reagerer på spørgsmålene, du stiller.
- Hvis eleven har svært ved at komme i gang med at fortælle om sig selv og svare på spørgsmålene, kan du med fordel komme med eksempler, f.eks. med udgangspunkt i dig selv og hvordan du bruger sprog i din hverdag. Du kan også bruge et redskab såsom Min sprogverden (i materialets trin 3), hvis eleven har brug for noget konkret og visuelt at tage afsæt i.

Den gode afslutning på samtalen og det videre forløb efter samtalen

- For at skabe en positiv afslutning på samtalen og understøtte, at eleven går derfra med en god fornemmelse, er det vigtigt, at du giver eleven positiv feedback på deltagelsen i samtalen. Nederst i samtalearket finder du forslag til, hvad du afslutningsvis kan sige til eleven, hvordan du kan spørge ind til, om eleven har spørgsmål, og hvordan du kan inddrage eleven i, hvad du tager med videre fra samtalen (elevvalidering).
- Det udfyldte samtaleark skal du og/eller andre af elevens kommende undervisere bruge, når eleven modtages og elevens undervisning tilrettelægges.